

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foia apare în fiecare
Sambătă

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaș.

Foaie bisericească-politică.

Anul XXI.**Blaș, 4 Februarie 1911.****Numărul 5.**

Muncă culturală.

— de afară. —

Biserica, cetatea veche și nevinsă a scumpei noastre limbi strămoșești, și Asociațiunea pentru literatura și cultura poporului român, mână în mână, umăr la umăr lucră ca să scoată poporul din „întunec și umbra morții.” Acestea două mari instituții neconținut, munceso, ca poporul, care până azi „a șezut în întunec și umbra morții” să vadă lumină mare, lumina învățaturii. Știu bine acestea însemnate instituții, că numai cartea poate mântui pe poporul nostru de multele rele, ce zilnic îl năcăjesc și apasă. Acestea greutăți i-le vom ușora numai prin muncă culturală. La această muncă chiamă Biserica și Asociațiunea, pe toți cărturarii români dela orașe și sate. Și suntem datori fiecare cărturar român a urmă acest glas chiemător. Și nu putem crede să fie cărturar român, care să se retragă dela acest „loc glorios”, la care ne chiamă aceste mari instituții.

La acest glas chiemător fiecare cărturar la locul său, are să fie azi *omul faptelor*, vorbele multe azi fac numai gălăjie și zarvă, ne trebuiesc fapte, fapte bune dela toți cărturarii români, fapte, cari se deă lumină și înțelepciune poporului.

Fiecare cărturar român, are cercul său de activitate, și în cercul său, și în jurul în care se învârte, are să fie *omul faptelor*.

Adevărata „piatră a înțelepciunii” e munca, cu mâinile în sân nu poți merge înainte, nădejde în venitor mai bun numai atunci putem avea, dacă ne vom pune pe muncă, dacă vom pune stăruințele noastre zi de zi, pe această piatră a înțelepciunii. Nu speranțele, ci mâinile ne vor ajuta.

Numai atunci ne vom întări, și vom merge înainte, dacă nizuim spre idealul muncii. Acestea ade-

văruri le au în vedere Biserica și Asociațiunea, când ne însufleșesc spre muncă. Acestea două mari instituții bine știu, că soartea poporului nostru este pusă în mâna cărturarilor. Conducătorii acestor mari așezăminte bine știu, că toate celea de lipsă pentru edificiul ce voim a-l ridică, — toate acelea se află în noi cărturarii. Cine nu are curajul, și dragostea a pune petrică pe petrică, la ridicarea acestui edificiu mare și mântuitor, acela nu este vrednic a se numi cărturar român. Azi, când este vorba de ridicarea poporului din neștiință, nu este iertat să ne descurajeze nimic sub soare; în însufleșirea noastră pentru acest ideal trebuie să îndrăsnim a încerca și imposibilul, căci numai așa vom putea și numai atunci vom isprăvi posibilul.

Legea Apponyană, ne-a sculat în picioare. O știm, a cui e școala, aceluia e și viitorul. Calea de a ne scăpa școala trebuie căutată de fiecare cărturar dela oraș și sate. Mai întâiu tu preote ai să sari a-ți scăpa școala, atunci și numai atunci săvârșești adevărată muncă în mijlocul poporului tău.

Să ști preote, că mântuirea nu să sperează, ci să lucrează. Biserica, neamul și toți dela tine așteaptă mântuirea poporului tău din oarba neștiință și asta numai prin mântuirea școlii, se poate ajunge. Aici nu încap scuză, vorbele scurte oficioase „am încercat, nu pot” nu te vor mântui în fața posterității. Neamul tău e în primejdie, aici de imposibil nu poate fi vorba. Aici nu să cruțăm, ci să dăruim — a da pentru mântuirea școlilor noastre, constituie bogăția noastră. Neamul tău preote, așteaptă mântuirea școlilor dela tine, și dacă cunoaștem în atari cazuri numai ale noastre lipse private, atunci în cel mai bun caz, suntem numai copii.

Școala azi ne dă un vast teren de muncă, aici are a se validă

fiecare cărturar român, mai ales preot după talentul său, râvna și entuziasmul ce trebuie să-l aibă. Aici e terenul unde azi trebuie să lupte cu eroism pentru limbă și lege. Aici trebuie să-și arete spiritul de jertfă și dragoste de neam. Aici trebuie dat la popor pildă bună de urmat.

Poporul când vede și pilde, și nu aude numai vorbe oficioase dela cei chiețați, și el se încălzește și bucuros face și el. Când aude numai vorbe goale, măcinate în vânt, nu face nimic. Ne-am prea cam dedat toate-toate să le așteptăm, ca să le facă poporul, noi cărturarii ne cam îndestulim cu vorbele, și cugetăm, că am făcut destul datorinții, spunându-i ce are de făcut. Azi nu e destul numai atâta, trebuie să vorbim, ce are de făcut, și apoi mai întâi noi să facem, apoi să așteptăm să facă și el. Dacă vom face așa, poporul sigur ne va urmă. Noi cărturarii trebuie să știm, că noi suntem pentru popor, și nu poporul pentru noi. Dacă o vom ști aceasta, atunci nicidecum nu vom lăsa așezămintele noastre în mână străină, atunci vom ști, că puterea poporului nostru și vitalitatea lui este în aceste așezăminte culturale.

Eu sum optimist, și tare cred în entuziasmul cărturarilor noștri, că nu vor lăsa din mână nici când, orice jertfă iar costă, aceste două mari așezăminte, biserica și mai ales azi școala, ce atât de mult ne preocupă azi.

E cam trist tabloul ce ni-l prezintă autorul „Eroi fără nume” din Nr. 3 a organului nostru „Unirea” despre situația școlilor noastre, dar trebuie să știm, că timpul acesta pentru școlile noastre, e în timp de tranziție. Și apoi știm, că atare timp totdeauna produce îndoieli, nedumeriri, neliniște între oameni. Atârnă dela cărturari, să delature aceste nedumeriri din sufletul poporului, să întărim sufletul poporului

și nădejdea lui în un venitor mai bun — prin pildele noastre vii — și să jertfim totul pentru luminarea lui.

Avem azi toiagul în mână, să nu-l lăsăm să-l iea străinul de legea și limba noastră.

Apucă-te de muncă culturală frate preote, cărturarule, care ai întârziat a-ți întări poporul prin școala ta, dacă vrei să fi tu stăpân pe soarta lui, căci tu bine ști: omul șede mai liniștit în casa lui, fie și numai pe o lăicioară, decât în casa străină pe divan.

i. s.

Cum s'ar putea promova instrucția și curățenia limbii noastre liturgice prin școlile populare?

(Continuare).

I.

A fost foarte nimerită ideea intrupată pe timpul Reverendisimului nostru canonic octogenar, Gavril Pop, fost inspector scolar arhidiecezan, de a se constitui învățătorii noștri în o reuniune învățătorească arhidiecezană împărțită în despărțăminte după protopopiate. Reuniunea a devenit un focal măiestos ramificat în întreaga arhidieceză, în ale cărei adunări învățătorii noștri împărțându-și ideile și-au însușit multe cunoștințe teoretice, cari aplicate cu prudență în praxă, contribuiesc în mod evident la promovarea instrucției populare. Iar prin participarea învățătorilor la adunările centrale, acolo li-se mai înmulțesc cunoștințele câștigate, cari apoi se plantează învățătorilor din despărțăminte. Un organism cultural momentos și măreț este această reuniune, dacă cei chemați în conducere vor satisface cu demnitate datorințelor ce au luat asupra lor, când au primit conducerea. Cu toate acestea în această reuniune culturală și cu deosebire în ramificările ei, în despărțăminte, deși se tractează despre toate chestiunile, cari privesc mai de aproape pe învățătorul român, deși se fac prelegeri practice, cari dimpreună cu disertațiile ce se țin se supun la critică, totuși reuniunea ca atare nu poate suplini altceva decât scopul nobil, de a se promova deșteptarea imprumutată a învățătorilor. Apoi învățătorii, cari prin reuniune și-au câștigat frumoase cunoștințe teoretice, cumcă aplică-le oare și în praxă în cercul lor de activitate, reuniunea sau despărțămintele ei în mod nemijlocit nu o pot controla, deși scopul reuniunii este promovarea instrucției populare.

Pentru a se satisface cu demnitate acestei recerinte cardinale, protopopii din unele districte conduși de principiu, că în foc să lămurește aurul, au numit pentru examene la fiecare școală câte doi învățători străini, cam din parohiile vecine, cari aveau obligamentul să pună întrebări, să asculte cât este de precis răspunsul elevilor și să se convingă întru toate, că acel examen corăspunde oare așteptărilor și că nu este oare numai o jucărie.

După terminarea examenului și împraștierea publicului, respectivii învățători aveau datorința să critice decursul examenului, ținuta învățătorului și să arete părțile

bune și rele din aplicarea metodului, să clasifice examenul cum a fost? bun, mijlociu sau rău? și mai pe sus de toate, să constate, că respectivul învățător exhaustat-a materialul statorit în planul de învățământ, și întru cât nu, cari sunt cauzele? Tot cu această ocaziune se luă protocol și cu senatele scolastice pentru suplinirea defectelor aflătoare la școală, ca din cauza lor să nu sufere învățământul.

Însă nici această procedură — în sine laudabilă — nu poate satisface pe deplin scopului măreț de a se promova instrucția populară, căci nu după terminarea instrucției trebuie să se arete defectele în propunere, ci acele defecte trebuie să se arete în decursul anului, ca așa învățătorii până la finea anului scolar să se poată conforma înviațiunilor și îndrumărilor primite.

Ca să se satisfacă pe deplin controlului instrucției populare, să pretinde, ca în fiecare district protopopesc, după mărime să se aleagă în adunările despărțămintelor reuniunii învățătorești arhidiecezane la propunerea protopopului, câte doi până la patru învățători mai dibaci și mai cu praxă în ale instrucției — din considerarea ca să nu piardă nici ei mult timp de instrucție dela școlile lor, acești învățători să depună jurământ și să se întărească în acest oficiu de Preave-ratul Consistor metropolitan, dându-li-se dreptul să controleze școlile și învățătorii din respectivul district protopopesc de patru ori preste an și anume: *Prima oară* singuri ca să vadă cum au pus la cale învățătorii lucrurile scripturistice cu înscrierea elevilor, împărțirea materialului și oarelor de propunere? Inceput-au prelegerile sau din cauza frecventării neregulate sau a lipselor de cărți stagnează învățământul? Că oare nu din vina învățătorilor sau altor factori stagnează instrucția populară câte 2—6 săptămâni prin ce să face însutit mai multă daună învățământului, ca toate spesele, câte să recer la controalele de preste an, și că ținuse precis oarele de propunere, sau dacă nu, ce e cauza? etc. dând totodată și înviațiunile necesari cu privire la tractarea materialului, ca inspectorii scolastici regești să nu aibă nimic de excepționat când vin și ei la control. *A doua oară* să vină dimpreună cu protopopii districtuali, când se face vizitațiunea canonică, atunci au să se convingă despre modul cum să porcede și ce spor să face în tractarea materialului îndreptând celea de îndreptat și dând povețe nouă pentru a se dobândi rezultat favorabil. *A treia oară* să vină singuri pentru a se convinge întru cât s'a satisfăcut îndrumărilor și pentru a se constată, că îndreptatu-s'au scăderile, ori nu toate ce s'au observat mai înainte în aplicarea metodului de propunere. *A patra oară* cu protopopii districtuali la examene, ca așa factorii competenți cu toții se vadă, în cât s'a satisfăcut îndrumărilor binevoitoare ce s'au dat în decursul anului, să se constate progresul făcut, să se critice rezultatul și să se clasifice examenul. Totdeauna să ieiă însă protocol despre celea experiate. Acest protocol, care să cuprindă fidel toate defectele aflătoare la școlile controlate să se trimită priu protopopul districtual de-adreptul Inspectorului scolar arhidiecezan ca șefului prim al Arhidiecezei. Protocelele acestea luate cu deplină conștiință vor formă oglinda progresului instrucției populare din fiecare parohie, ele vor dovedi, că satisfăcutu-s'a întru toate recerințelor instrucției generale în fiecare școală, sau al

din contră unii învățători uitându-și de sublima lor chemare de a fi luminătorii adevărați ai poporului, au făcut numai progres unilateral, ca așa inspectorii arhidiecezani să poată lua măsurile de lipsă contra acelora, cari nu și-au împlinit datorința.

II.

Controlul protopopilor ca inspectorii districtuali și a preoților ca directorii scolastici, cumcă singur nu e suficient pentruca școlile noastre să devină adevărate foculare a cultivării graiului dulce al limbii noastre, o putem observa din celea experiate până acum, căci pe lângă tot controlul făcut de protopopi și preoți, sunt multe școli în cari nu s'a observat progresul recerut și este temere, că schimbându-se împrejurările, cu atât mai puțin progres să va putea realiza, dacă nu să va schimba și controlul de până aci așa ca învățătorii în cazuri concrete să poată primi înviațiunile de lipsă.

Este necesar deci ca controlul protopopilor să se facă dimpreună și deodată cu a subinspectorilor districtuali, și să nu se restrângă, ca până acum numai la edificiul școlii, a saelor de propunere, la curățenia, ordinea și disciplina din școală, la purtarea morală și oficioasă a învățătorilor, la recvi-zitele necesari de învățământ, cinctura și grădina de pomărit etc. Acest control trebuie să se amplifice din considerarea, că la școlile noastre în multe locuri sunt foarte multe de îndreptat, nu numai ce privește școala și aranjamentul ei intern, ci mai vârtos pentru a se corege și îndreptă scăderile ce s'ar observă în aplicarea greșită a unui sau altui metod de propunere, pentru a se da înviațiuni în conducerea corectă a tuturor proto-coalelor de școală, pentru ajungerea la uniformitate în propunere prin folosirea manualelor celor mai bune și mai practice, pentru a se arată învățătorilor cu bunăvoință, ce se facă și cum se porceadă în tractarea materiei, ca să poată face progresul recerut și în limba română, iar de altă parte să nu poată fi excepționați nici de alți factori. Toate acestea pretind un control specialist, mai temeinic ca controlul indeplinit până acum. Apoi dacă toți oficialii se controlează de superiorii din specialitatea lor, pentruce să nu se facă aceasta și la învățători? pentruce să nu fie și ei controlați în mai multe rânduri de oamenii lor specialiști, pe lângă controlul protopopilor districtuali, cari la vizitațiunile canonice mai având și alte controale, nu dispun nici de timp fizic suficient pentru controalele scolastice minuțioase, ce să pretind acum mai mult ca ori când altă dată. Deci neesitatea instituirii subinspectorilor districtuali — pe lângă protopopul — ca controlori specialiști și ajutători în celea scolastice, este nediscutabilă.

Cu toate acestea între împrejurările actuale vitrege, nici controalele mai sus arătate nu sunt suficiente, ci pe lângă acelea se mai recere controlul inspectorilor arhidiecezani.

(Va urma).

Suspînul oricui nu folosește la nimeni.

*

De împunsătura cuțitului te vindeci, dar nu de împunsătura limbii.

*

Apa doarme, dușmanul nu.

Adevăr dureros.

Activitatea noastră a preoților incredințați cu păstoria sufletelor, cari prin chemarea noastră reprezentăm o demnitate înaltă în stat, cari suntem un factor cu care trebuie se țină, ori și care funcționar din stat compt, cari avem în mâinile noastre soarta unui popor, durere nu ne știm deplin valoră.

Afară de aceasta nu ne pricepem de loc la represintarea turmei, a cărei conducere o avem. Și de loc nu este proporție între ceea ce suntem, și între cum ne manifestăm în viața publică din stat.

Vremile acele, când preotul trebuia să steie umilit, blând și supus înaintea tiranilor a trecut în neagra ceață deodată cu iobăgia de tristă amintire, deodată cu compilatele din codicele Verböczian, astăzi conform pregătirei noastre avem datorința a fi tot atâta căpitani ai oastei în fruntea căreia ne-a pus pregătirea noastră, vrednicia și lipsa și ne-a lăsat Monarhul bisericii. E frumoasă virtute umilința, ascultarea, reverința și prevenirea; dar aplicându-o față de unele săcături și trufași reprezentanți ai administrației noastre corupte, este o slugărnice deamnă și compatibilă abia cu servitorii noștri.

Mai avem noi și altă bubă, care ne îndrumă către jugul servilismului, asta este lenea, nepăsarea și greșelile, cari isvoresc de aci. Apoi ca pupăză pe colac lăcomia, care mai adeseori dă rămă omenia, adevărată bărbăția cu care trebuie să privim în față trufiile și să le respingem.

Să mă explic: în ajunul numărării poporului eră chemată o mulțime de preoți, învățători în Cs-Gorbó la pretură, cărora li-se incredințează conscrierea locuitorilor din comunele lor, cărora li-se făcuse instrucția pentru conscriere de către un slab reprezentant administrativ, acela între altele spune: că noi românii să fim trecuți în listele de conscriere nu ca români ci ca *vláhi* adevărat *oláh*. Dintre vre-o 10 preoți cu poziție bună, tot cam atâta învățători, nu tocmai lipsiți în ale educației: nici unul nu s'a știut valoră pe sine, ci a înghițit fiecare pe tăcute pilula dejosirei și batjocurei.

Nici unul n-a știut, că în dreptul constituțional al patriei noastre noi n-avem articulată în lege Metropolia vlahă și că ei de drept nu sunt preoți la olahii din Asia, ci păstori și membri ai unei biserici ai cărei credincioși sunt *români* adevărat: gör-kath. român *egyház és hivek*.

Nici unul nu s'a aflat să reflecteze la burta verde, că ei n-au venit în fața lui să-și bată joc de ei. Și culmea durerii, nici unul nu s'a știut valoră să respingă incredințarea de comisar, dacă n-a avut energia, tăria și lumina conștiinței, ca în corpore să protesteze la comitele suprem din Dej contra piticului satrap, care a avut cutezanța a batjocori românii dintr'un cerc de 12—14 mii! Cu drept cuvânt în casa noastră, căci noi susținem localul pretorial, pentru pânea luată dela noi ca cetățeni, că noi servim leafa digregătorilor. Așa este, că nu ne știm valoră și nu știm reprezentă după cum se cade poporul.

Foarte mulți dintre noi nu pot stă față cu deregătorii administrației fiindcă nefăcându-și datorința față de școală și alte chemări se umilesc ca să nu li-se vadă ori

judece nepăsarea și neglijința. Adevărat prin slugărnice vreau să câștige ceea ce aduce hărnicia, munca, zelul, trezia și datorința împlinirii chemării mărețe.

Acum sosim la cea mai neagră pată, care subjugă caracterul și face pe mulți dintre noi chiar din tinerețe neputincioși și asta este *lăcomia* pentru care și bietul Iuda a trebuit să se spănzure.

Clima asta se ivește de regulă la alegerile dietale ori membrii în congregații. Banul sunător, laudele deșerte, curtenirea lingușitoare, pe toți cei slabi de caracter îi face să joace cum joacă ursul țiganului când acela bate ciurul.

Aici se pune de sine întrebarea, oare și comisarii de numărarea poporului din considerare la cei 8 fil. de suflet, n-au avut curaj civic să depună sarcina de ocară?

Mai anii trecuți din veranda căsii parohiale, priviam la un frate din via Domnului, care fu adus aci la curtea domnească în presara alegerii de deputat, care fu culcat aci la curtea domnească într'un magazin și care fie ertat avea avere nemiscătoare de 60 mii coroane. Ei, unul ca acela și semenii lui cari se lasă târați, ca o oaie spre jungiere cum vor avea stima, respectul și demnitatea recerută chiar la contrari? O scula numai atâta are valoare până și-a făcut treaba cu ea, de aici vine lăpădată.

Drept are „Unirea“ față de „Eroi fără nume“ e prea mare căderea, este timpul suprem să ne ridicăm. Așa nu mai putem stă: trebuie îndreptare, trebuie control și pecetea pe frunte la fiecare persoană, care necinstește sanctuarul tagmei preoțești, care din chemarea înaltă face casă de negustorie. Stăpânul nostru care guvernează biserica lui Hristos cu Spiritul Sfânt să-l trimită la plimbare, prindă lopata în sfânta dreaptă și curețe aria, în vremea noastră când chirurgia a luat o dezvoltare așa frumoasă, tot ce este rău trebuie operat fără zăbavă și o cruțare, nu cumva să se atace tot corpul. Iar noi cari după puțină tindem a servi cu dreptate, lucru și cinste în via cea vastă să ne ferim de cei leproși ca să știe și înțeleagă că mercenarii, lingușitorii, servilii în tagma noastră nu au valoare, nu au cinste nu au primire. Fără voință, fără durere și cu gânduri rezervate răul nu se poate vindeca.

Afară de aceasta tinerilor cari vor urmă nouă să li-se deie educația foarte îngrijită și de pe băncile seminariale să li-se arete cu exemple vii, ce pedecă, ce dezastru, ce rău ucigătoare sunt: păstoria „educatori“ și învățătorii cari nu-și fac datorința și uită de demnitate. Să li-se arete, că nu strigătul după lefuri mari, ci munca aduce trai cu tignă. căci lefurile se scot din șerpărele țărănilor, cari de multele dări sunt sleite, să li-se spună că cruțarea este adevărată virtute, care singura scutește dela perzare și ruină țări și persoane. N-ar strică să știe că astăzi luesul nebun și alergarea fără cumpăt după plăcerile lumesti și chefuri constrânge pe mulți a se coborâ de pe pedestalul cinstei și a se arunca în valurile ucigătoare ale datorțiilor; când nici un venit măsurat și numărât fie chiar destul de mare nu-i poate scăpa din abisul perirei.

I. Costin, paroh.

Bibliotecii școlare. Preavenratul Consistor publică următorul cercular vrednic de toată atențiunea:

„Reuniunea învățătorilor români gr.-cat. din Arhidieceză“ în adunarea sa generală, ținută la 1 Nov. 1910 st. n. între alte multe concluse de interes și folositoare învățământului primar, a hotărât să resusciteze întemeierea bibliotecelor școlare pentru elevii școlii primare și a școlii de repetiție.

„Dupăce această hotărâre este în interesul creșterii religioase-morale a tinerimii noastre și în deplină consonanță și cu hotărârile Sinodului nostru arhidiecezan, prin aceasta recercăm pe toți protopopii ca inspectori școlari districtuali și pe toți preoții noștri, ca directori școlari parohiali, ca în conțelegere cu învățătorii și alți inteligenți din localitate să întemeieze în fiecare comună bisericească câte-o bibliotecă școlară, de unde elevii școlii primare și ai școlii de repetiție să primească spre cetire gratuit, cărți folositoare și de interes pentru ei.

„Vom publică în curând catalogul cărților corespunzătoare, cari trebuie să se procure pentru bibliotecile școlare amintite.

„Așteptam dela toate organele Noastre bisericești școlare, să se intereseze cât mai intenziv și cu toată dragostea creștinească și românească de creșterea religioasă-morală a tinerimii, deoarece numai pe aceasta cale putem asigura viitorul bisericii și al poporului român.“

Roma și Răsăritul. Epistolei pastorale a mitropolitului grec-ortodox Gerasim Messara afară de patriarhul Antiohiei după „Köln. Volksztg“ i-a dat acum în 3 Ianuarie st. v. 1911 și patriarhul ecumenic al Constantinopolului consimțământul său pe lângă următoarea declarație: „Spre a se ajunge la o unire a bisericilor, este de lipsă mai întâiu, ca de amândouă părțile să înceteze fanatismul, la clerul Răsăritului și la al Apusului. După aceea în rândul al doilea s'ar putea apoi începe cercetarea dreaptă a drepturilor ambelor biserici ale Răsăritului și Apusului și să se facă înțelegere cu privire la poziția și privilegiile lor împrumutate. În rândul al treilea, dară nu mai curând, sunt a se discuta diferențele dogmatice. Căci nu dogmele sunt pricina de căpetenie a desbinării. — Politica este pricina de căpetenie a schismei.“

Spre Roma în Marea Britanie. Oficiului central de informațiuni al presei catolice i-se scriu despre mișcarea spre Roma în Anglia și Scoția și despre cei 6284 convertiți mai cunoscuți din ultimii 60 de ani următoarele:

Intre convertiții aceștia sunt nu mai puțini de 607, cari mai înainte de aceea au fost preoți anglicani (Anglia 573, Scoția 23, Irlanda 13), și 13 alți predicatori protestanți. 586 dintre convertiții aceia au fost promovați în Oxford, 364 în Cambridge, 63 la Trinity-College din Dublin, 25 la universitatea din London, 5 la universitatea din Glasgow, 4 în Andrew și 2 în Aberdeen. 93 au absolvat școlile de stat din Eton, 39 celea din Harow. Intre convertiți au fost 470 literați ori literate, 53 artiști în muzică, 35 alt fel de artiști. 432 au fost din nobilime. Svon deschilnit a provocat trecerea la catolicism a patru preoți anglicani: Arthur Cocks, Oliver Henly, Henry Hinde și H. R. Prince. Rev. Arthur Cocks, un nepot al marchizei de Salisbury, împărtășise episcopului anglican din Chichester, că el crede în adevărata ființă de față a lui Hristos în sf. Euharistie. Episcopul i-a răspuns, că nu va fi turburat în convicția lui personală, dară nu i-se dă voie, să o dovedească prin adorarea publică a Euharistiei. Cocks în urmare a trecut în biserica romano-catolică, și pilda i-o a urmat colegul său H. R. Hinde. Amândoi au îndreptat presei o scrisoare, în carea se zice: „Noi am renunțat la slujbele noastre nu din pricina, că episcopul a oprit expunerea Euharistiei și binecuvântarea cu ea, ci din pricina, că opreliștea aaceasta supuneă tăgăduirea învățaturii catolice despre transsubstanțiație. — Noi am adus o jertfă grea, dară am dat expresie convicției noastre, că pe seama credinței noastre și a învățaturii noastre trebuie să existe o autoritate. Noi credem, că autoritatea aceasta există exclusiv în biserica romano-catolică, și chiar de aceea ne-am supus ei.“ Preoții aceștia amândoi au fost predicatori la bisericile parohiale anglicane Annunciation și St. Barthelmy din Brighton. După altă știre au trecut la biserica catolică deja mai bine de 50 de foști membri ai parohiilor acestora. Suma totală a trecerilor dela protestantism la biserica catolică în Anglia și Scoția a fost în anul 1910, în număr ro-

tund de 7000, — cari în partea lor cea mai mare s'au întâmplat din cercurile mai culte.

Iarăș chestia naționalităților.

Sâmbăta trecută scriitorul Jászai Oszkár a ținut la Budapesta o conferință despre chestia naționalităților la noi, în Ungaria. D-sa a fost de părere, că chestia aceasta va dăinui până atunci, până când naționalitățile nu vor avea școala bună, administrație corectă și justiție modernă. Toate acestea însă nu se vor putea da, decât în limba proprie a fiecărei naționalități, pe care de altcum au drept să o pretindă fiecare, ca un drept natural și umanitar. Și ori-ce li-s'ar dă în o limbă străină, vor privi-o cei mai mulți ca pe o nedreptate revoltătoare. Intimidarea prin temnițe și coruperea conștiinței prin bani sau slujbe, nu duce la rezultat și ori unde au fost aplicate au dus la faliment. În statele industriale e cu totul altă politică.

„În aceste țări nu tulbură nimeni dezvoltarea pașnică a naționalităților. Nu există școala silnică și administrație de partid, nu e nici teroare, nici corupție pentru perversitatea convingerii naționalităților. Atârnă de voința fiecărui cetățean ce cultură să primească și după ce fel de tradiții naționale vrea să trăiască. Fiecare naționalitate poate să-și înființeze școli ziare și societăți culturale, netulburată de nimeri. Cu vremea naționalitatea ajunge o chestie particulară, înțocmai ca religia, care nu numai, că n-o prigonește nimeni, dar nici nu se interesează de ea. Și o egalitate democratică va legă pe toți supușii țării. Guvernul în loc să vezeze poporul cu legi silnice se va îngriji să-i asigure pământ ieftin, școli bune și administrație leală. Sistemul acesta a condus pretutindeni la înfăptuirea păcii interne și la unire în luptă pentru interesul comun.“

Și apoi continuă:

„Chemarea democrației ungurești radicale e, ca rupând cu sistemul brutal al vechei politici de naționalități, să aplice în executarea cinstită a legii de naționalități sistemul culturii și a libertății. Fară politica aceasta, Ungaria nu va fi niciodată stat cultural, dar nici constituțional. Nu poate fi căci cu cinzeci de procente nu se poate face democrație și dacă națiunea tolerează implinirea unei jumătăți a ei, oligarhia va trată cealaltă jumătate cu aceeaș măsură; căci cu masele analfabete, cari sufăr cu o răbdare animalică stăpânirea jandarmilor, nu vom promova industria; căci nu putem infrânge politica de colonii a Austriei, câtă vreme stăm pe picior de război cu jumătate țara, pe care o împilăm și o jefuim ca niște desuchiați, căci cu un cuvânt, nu vom putea sămănă cultură într'o țară a cărei popor e păpușa oricărei demagogii naționaliste. De aceea eu privesc chestia naționalităților drept punctul lui Archimedes în politica ungurească. Singură democrația ungurească, în strictul înțeles, e prea slabă pentru ca să scuture

cătușile feudalizmului în cari lăncezește țara. Dar dacă poporul și cetățenii unguri se vor alia cu poporul și cetățenii naționaliști, contra opresorilor, de veacuri comuni învingerea e sigură. În lupta aceasta ne va sprijini și interesul bine interpretat al dinastiei

„Și de ce nu s'ar realiză tendința aceasta? Interesul maseilor muncitoare ungurești nu e nici să învețe naționalitățile papagalicește câteva vorbe și imnuri ungurești, nici ca porodițele gen'rurilor scăpătați sau a bancherilor îmbogațiți să ajungă la sinecure și mandate, ci ca fiecare fiu cinstit și muncitor al acestei țări să aibă parte de roadele sufletești și economice ale culturii. Și dacă Ștefan Tisza s'a aliat cu Mangra pentru împilarea poporului românesc, fără a fi acuzat de tradare; nu înțeleg de ce nu s'ar alia și poporul unguresc, cu celealalte naționalități, pentru scuturarea jugului feudal.“

Suntem curioși să știm, câți din numărul auditor al conferințiarului se vor conforma acestor sfaturi cuminți? Un lucru e sigur: ziaristica magiară nu i-a dat conferinței importanța, ce ar fi vrednic-o.

Cursuri de analfabeți.

Asociațiunea a trimis următoarea circulară directorilor de despărțăminte, stăruind pentru ținerea cursurilor de analfabeți, de cari astăzi nu se mai interesează aproape nimeni.

„Domnule director!

„Vremile în cari trăim ne impun o apropiere sinceră de popor, cu gândul curat de a-l smulge cât mai curând din întunerecul neștiinții și a-l ridica în rândul popoarelor culte, conștie de menirea lor în lume. Viitorul poporului nostru numai atunci va fi asigurat, când el va fi stăpân pe o puternică cultură națională, care îi va putea înlesni lupta pentru viață alături de celealalte popoare. Și se știe, că condiția primă a oricărei culturi e cunoștința de carte, fără de care astăzi nu mai e posibil a îndrumă soarta unui popor pe cărări mai bune. Scăderea cea mai mare a poporului nostru e tocmai lipsa cunoștinții de carte. Cu durere trebuie să o spunem, că dintre toate neamurile țării noastre numai Rutenii ne întrec în analfabeți, toate celealalte sunt înaintea noastră. Credem, că a sosit timpul, când toți cărturarii trebuie să ne așternem pe muncă serioasă pentru a mântui poporul nostru de această rușine a neștiinții, de această robie a întunerecului.

„În anii trecuți, în cadrele Asociațiunii, s'au ținut mai multe cursuri pe analfabeți, cari, ca început, au avut rezultate destul de mulțumitoare. Dar entuziasmul cu care s'au pornit aceste cursuri, s'a stâns repede. Astăzi nimeni nu se mai gândeste la conti-

nuarea muncii de rededeptare a țărânimii, care înainte cu doi ani era considerată ca cea mai importantă problemă de viață a poporului nostru.

„Asociațiunea” își ține de datoria a îndemna din nou toate despărțăminte sale ca să reieie aranjarea cursurilor de analfabeți încă în iarna acestui an și invită despărțăminte să le continue regulat an de an. Pentru instruirea analfabeților Asociațiunea recomandă să se întrebuițeze „Abecedar sau carte de scriere și citire pentru analfabeți” de I. Bota, care a fost premiata din partea Asociațiunii. Abecedarul se poate comanda dela Librăria Arhidiecezană din Sibiu.

„Fiecare despărțământ va putea da cu înlesnire și mai multe premii învățătorilor și preoților, cari vor ține cu rezultat asemenea cursuri.

„Atragem atențiunea tuturor preoților și învățătorilor, că cursurile de analfabeți nu pot fi oprite de organele administrative ale statului, fiindcă, conform statutelor instituțiunii noastre, în cadrele ei se pot aranja asemenea cursuri, cari urmăresc promovarea culturii noastre.

„Facem deci încăodată un apel călduros către toți directorii despărțămintelor Asociațiunii și către toți cărturarilor noștri să reinceapă sistematic ținerea cursurilor de analfabeți, singurele cari pot înlesni pătrunderea culturii în popor. Sibiu, 30 Ianuarie 1911. I. St. Șuluțu m. p., prezident. Oct. G. Tăslăuanu m. p., secretar.

REVISTE.

Budapesta. Un ziar din Budapesta aduce știrea că partidul național a avut o întrunire sub presidența dlui deputat Dr. T. Mihali. În aceasta întrunire s'au desbătut modalitățile reorganizării partidului și a presei românești.

* * *

În camera ungară într'o ședință din zilele trecute un oarecare dep. Baross János în vorbirea sa contra băncii comune s'a năpustit și contra băncilor române prezentându-le ca foarte periculoase pentru țara ungurească și cere ca să se iee măsurile de lipsă pentru nimicirea lor. A răspuns acestor stupidități Dl. T. Mihali apărând băncile noastre atacate pre nedreptul. Dl. Dr. T. Mihali spune între altele, că nu înțelege rostul gravelor acuzațiuni ale deputatului Baross, căci dacă băncile românești ar urmări tendințe antipatriotice, atunci de sigur, că

banca austro-ungară și băncile maghiare din Budapesta nu le-ar fi acordat nici un credit. Se știe însă, că sumele puse de aceste bănci la dispoziția băncilor românești se ridică la 30 milioane.

Dl Mihali cetește apoi datele statistice asupra afacerilor băncilor românești cu banca comună și cu băncile din Budapesta.

În împrejurările actuale, când șovinismul să manifestă pe toate terenurile, ar fi de dorit să se evite lupta cel puțin pe terenul economic și financiar și să nu se răspândească asemenea acuzații nefondate, cari periclitează nu numai interesele instituțiilor financiare, ci și ale statului. (Așa este! la centru).

Dl Mihali descrie apoi organizația băncilor naționalităților și arată data înființării acestor bănci. Oratorul spune, că înainte de a se înființa aceste bănci, naționalitățile nu aveau nici un credit.

Dl Mihali citează un exemplu, când un țăran din Dej n-a putut să obțină un împrumut dela o bancă maghiară, cu toate că polița era girată de d-sa.

Dl Mihali declară, că aduce un serviciu țării, dacă protestează în potruva acestor acuzații. Dacă faceți obiecțiuni, atunci să nu vă prindă mirarea, că streinătatea, care urmărește cu atențiune desbaterile noastre se încredințează, că pentru naționalități nici pe terenul economic nu există o egală îndreptățire.

Banca comună a ridicat creditul Monarhiei în străinătate și a fost mai conciliantă față de naționalități deși nu așa precum ar fi de dorit.

În ce privește chestiunea băncii comune, partidul naționalităților nu va lua parte la desbateri, căci acest proiect nu constituie o inovație. Suntem convinși că avem a face cu o chestiune economică, iar nu cu o chestie de drept. Principalul e ca banca să-și îndeplinească rolul.

Partidul naționalităților crede că banca austro-ungară este o instituție economică și cu toate că nu avem încredere în guvern, din cauza abuzurilor electorale, a persecuțiilor politice și din cauza incidentului dela Făgăraș, unde jandarmii au tras asupra cetățenilor (zgomot), așa dar cu toate că nu avem încredere în guvern, totuș am luat cuvântul în această chestiune și vom vota proiectul, pentru că nu este vorba de interesele guvernului, ci de ale țării.

Fondul cultural.

Au mai contribuit următorii:

Ioan Mao, preot, Cacova — Cor.	200—
Alexandru Pop, preot. Hășmaș	200—
Octavian Brânzău, inv.	100—
Vasile Fărcășan, preot, Hașdate	200—
Ștefan Gligor, învățător	200—
Ștefan Fărcăș, comerc.	100—
Simion Fărcăș, econom	10—
Vasile Neamt,	10—
Ioan Lucaciu, preot, Iara	100—
Nic. Gârbovean, inv.	100—
Teodor Nic. econom	10—
Ales. Bichiș,	10—
Mitru Ștefan,	10—
Popa Todor,	25—
Teodor Bordan, preot, Lita-rom.	200—
Vlasi Constantin econom,	50—
Șuta Ioan I. Ștefan	20—
Oltean Mitru I. Ilie	20—
Popa Ion I. Tudor	20—
Vlas Const. I. Chirilă	15—
„ „ I. Iacob	15—
Ilea Constantin	15—
Luca Ilie I. Gligor	15—
Ilea Achim I. George	10—
Irimie Ion I. Filip	10—
Ioan Marcu, preot, Muntele-Băișoarii	200—
George Ștef, inv.	200—
Cirebea Pavel, econom	20—
Vinchente Sima, preot, Rachiș	200—
Teodor Radu, învățător	50—
Vasile Pop, preot, Săcel	200—
Iosif Hățăgan, „ Sălcina	200—
Iosif Florian, „ Selicea	300—
Biserica gr.-cat.	100—
Irimieș Vasil, econom, Selicea	25—
Felecan Todor,	20—
Iepure Pavel,	10—
Ion Cimonea, preot, Segagia	200—
Emil Marcu, preot, Silvașul-mag.	200—
Iepure Todor, econom,	10—
Ghibu Vasilie, „ Surduc	25—
Fărcăș Ioan,	10—
Ioan Hossu, „ Schiopi	10—
Romul Dobrin, inv. Șutu	100—
Copil Gavril,	100—
Iuliu Montani protopop Zlagna	500—
Dr. Ambr. Chețan, dir. gimn. Blaj	500—
Iuliu Nistor, protopop, Oșorhein	500—
Irimie Morandini, București	1000—
Vasile Cintișan (2 acții Arieșana)	200—
Iuliu Bardoși, Sibiu	500—
văd. Aneta Zăhan, D.-Sân-Mărtin	500—
Paul Oltean, Hațeg	100—
Dănilă Muntean, Uioara	400—
Dr. Ioan Elekeș, medic, Sebeș	500—
Mihail Grecu, Reghin	500—
Vas. P. Hărșan, Sibiu	600—
Ioan Șteu, preot, Bothaza	150—
„Arieșana”, Turda	100—

Dela Asociațiune.

Comitetul central în ultima sa ședință, ținută în 21 Ianuarie a. c., a primit o nouă fundațiune de peste 100 de mii de coroane dela fericitul Dr. Gregorie Sândeianu. Conform dorinței fundatorului din o parte a venitului acestei fundațiuni se vor împărți burse studenților dela școlile secundare și superioare, iar o parte se va întrebuiți pentru alte scopuri culturale și de binefacere pe cari le va hotărî mai târziu comitetul central. Fapta fericitului fundator se laudă

de sine și credem că întreaga obște românească îi va pomeni au pietate numele în toate vremurile.

În aceeaș ședință, dl secretar Oct. C. Tăslăuanu a raportat că, în urma apelului ce l-a făcut biroul central, s'au înscris, până în 21 Ianuarie a. c., 4751 de membri ajutători, ca abonenți ai „Bibliotecii populare a Asociațiunii”. Reușita acestei Biblioteci e deci pe deplin asigurată. Comitetul central a dispus ca primul număr din bibliotecă, care cuprinde povestirea istorică „De demult” de Dl Ioan Lupas, să fie retipărită încă în 5000 exemplare va apărea deci în 10.000 de exemplare. Sunt nădejdi că aceste 10.000 de exemplare se vor trece toate, fiindcă numărul membrilor crește în fiecare zi cu câte o sută—două. Când scriem aceste rânduri numărul membrilor ajutători se apropie de 6000.

În aceeaș ședință comitetul central a autorizat pe dl secretar Oct. C. Tăslăuanu să publice sub auspiciile Asociațiunii o „Bibliotecă a scriitorilor dela noi”, care va apărea sub îngrijirea dsale în editura institutului de editură Krafft din Sibiu. Această Bibliotecă va cuprinde patru volume pe an, în format 8° (Minerva) și fiecare volum va fi aproximativ 10—15 coale de tipar. Cassa de editură a oferit Asociațiunii din fiecare volum câte o sută de exemplare cu un preț de 50%. Primul volum va cuprinde bucățile cele mai reușite din opera distinsului nostru scriitor Al. Ciura.

Comitetul central a aprobat și hotărârea despărțământului Timișoara de a clădi o „casă națională în Timișoara”, care va fi proprietatea Asociațiunii și care va servi de templu al culturii românești în acele părți.

Conferențiarul agronomic al Asociațiunii s'a încredințat să cutriere toate comunele din comitatul Sălăgiu, având să țină prelegeri și să răspândească Biblioteca populară a „Asociațiunii”. După ce va termina cu acest comitat urmând acelaș program sistematic va cutriera și alte comitate, mai ales dacă fruntașii noștri îi vor da sprijinul cuvenit.

Din toate aceste oricine se poate convinge de bunul mers al „Asociațiunii”, pe care suntem datori să o sprijinim cu toții din răspuneri în realizarea problemelor culturale ce le urmărește.

Noutăți.

Preasf. Episcop Vasile al Lugojului, de care se vestise, că e grav bolnav, azi mulțumită lui Dumnezeu e mai bine și afară de orice primejdie. Li dorim din toată inima deplină însănătoșare.

Din Arhidieceză. *George Oancea*, preot disponibil a fost numit admin. parohial în Sânpaul (tr. Iernot). — Cu terminul de 20 Februarie n. se escrie concurs pentru o penziune de 200 cor din fundațiunea „Alesandru St. Șulțiu”, pentru văduve de preoți din Arhidieceza gr-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș. — Cu terminul de 10 Februarie 1910 se pune la concurs stațiunea de cantor-învățător din comună Silvașul-român, districtul protopopesc al Murăș-Uioarei — de învățător din comuna Cohalm vicariatul Făgărașului. — Pentru completarea parohiei Cicud b. din

districtul protopopesc gr-cat. al M-Ludoșului, se publică concurs cu terminul de 28 Febr. 1911. Venitul congrual e 412 cor. 62 fil. — Cu terminul de 1 Martie n. se escrie concurs pentru o fundațiune Caianiană întemeiată de prepozitul Demetriu Caianu senior, de 62 cor. 50 fil. anual. — Cu terminul de 15 Februarie 1911 se pune la concurs stațiunea de învățător din comuna Segagea, districtul protopopesc al Indolului — stațiunea de învățător din comuna Cuteiuș, districtul protopopesc al Almașului — stațiunea de învățător din comuna Bucium vicariatul Făgărașului.

Pentru copii săraci. Comitetul Reuniunii femeilor române gr-cat. din Blaj, și în anul acesta, condus de dragostea creștinească, și văzând lipsurile, cari le îndură o mare parte a elevilor dela institutele române din loc, voind a veni într'ajutorul acestor băieți lipsiți de atâtea farmece a copilăriei — a întreprins o colectă în favorul lor, ca să le poată împărți vestminte „dar de Crăciun”. Publicul românesc din loc a înțeles acest gând curat și nobil; a dat dovadă viuă despre acestea, căci la colecta făcută de *doamnele Georgina Muntean și Augusta Szabo* au răspuns cu sume destul de frumoase, colectându-se suma de 382 cor. 54 fil. Afară de aceasta *Societatea meseriașilor români din loc* a contribuit cu suma de 200 cor. cu totul 582 cor. 54 fil. Din suma aceasta s'au împărțit cu totul 94 de elevi, și anume, au căpătat; rând întreg de vestminte: 23 elevi, păpuși: 25 elevi, cizme: 6 elevi, palton de iarnă: 13 elevi, pantaloni: 6 elevi, pălărie: 14 elevi, stofă de haine: 7 eleve. Impărțirea „darurilor de Crăciun” s'a făcut în 1 Ian. 1911, în sala de gimnastică a gimnaziului din loc, cu care ocazie s'a dat și o „producțiune de Crăciun” cu concursul elevilor preparandiali și al teologilor și al elevelor dela școala civilă din loc. Meritul e al numitelor institute și al dsoarei *Rozica Căpușan*, profesoară la școala civilă din loc și al dlor *Dr. Octavian Prie*, și *Ștefan Pop* profesori, cari și-au dat toată siliunța, ca producțiunea să succeadă bine. Despre aceasta însă s'a făcut raport în „Unirea”. Comitetul Reuniunii își ține da datorință să exprime mulțumite călduroase inimilor generoase, cari au concurs cu obolul lor ajutorul atâtor elevi săraci, și tuturar acelora, cari au dezvoltat muncă pentru aranjarea amintitei producții. În special *Exelenței Sale Dlui Mitropolit*, care și în trecut, și acum a dat cu multă dărnicie ajutor în bani, și n-a pregetat a fi de față la aceasta *sărbătoare a săraoilor*, dovedindu-le, că inima-l cu ei simte, e a lor. Lăsam să urmeze numele marinișoșilor binefăcători: Esc. Sa Victor Mihályi, metropolit 50 cor., I. Moldovan 5—, S. P. Mateiu 5—, Dr. Danil Szabó 10—, Dr. V. Suciu 3—, Dr. Szmigelski 5—, Dr. Marcu 4—, Ștefan Pop 4—, Gavil Pop 2—, Amalia Grama 2—, Emiliu Viciu 2—, Iuniu Brut Mieu 2—, Ioan Moldovan 2—, Victor Aaron 2—, Petru P. Domșa 2—, Ioan Gligor 2—, Iacob Popa 3—, Augustin Folea 2—, Iuniu Brut Hodosiu 10—, Dem. Radu 2—, Comșia 1—, Brândușan 1—, Victor Muntean 2—, Dr. Iustin Nestor 3—, Moldovan 5—, I. I. Hossu 1—, A. Velican 2—, Lucreția Domșa 2—, A. Papiu 2—, I. Mureșan 1—, D. Trifan 2—, Aug. Stupar 4—, Rozica Căpușan, 1—, Șerban 2—, Helena Fodor 2—, Livia A. Domșa 2—, Anastasia Maniu 1—, Dr. Lau-

rențiu Nestor 3—, C. Oltean 1-50, Maria Nicola 5—, Matilda Nistor 1-50, Miți Gaja 2—, Aug. Caliani 2—, Ioan Major 10—, F. C. Domșa 3—, Mariți Rusau 1—, Moga P. 6—, V. Suciu 2—, Oct. Măcelar 1—, Minerva Coltor 1—, Oct. Popa 2—, St. Roșian 3—, Dr. Sâmpălean 1—, Dr. A. Nicolescu 3—, Dr. I. Coltor 2—, Tr. Novac 2—, N. Negruț 2—, El. Bodocan 3—, Elena Nestor 3—, Elena Prie 2—, N. Chicidean 1—, Nic. Ioanovici 1—, Bacilă 1—, Nyerges 1—, Iosif Halász 1—, Elena Halász 2—, Moldovan Eva 1—, Lucreția German 2—, Petru Gabriș 1—, Nicolau Marginean 1—, Leontina Dr. Rațiu 2—, Maria Darvaș 1—, N. 1—, Elena Pop 3—, Migia 1—, Iuliu Busoiu 2—, Dr. V. Macaveiu 3—, Valeriu Suciu 4—, Ioan Pop 1—, Sim. Gocan 2—, A. C. D. 2—, I. V. Vaucea 5—, A. Trifan 4—, N. N. 2—, Dr. Pop 2—, Al. Pop 2—, Iuliu Popescu 2—, Dr. Alex. Rusu 2—, Ritiu Rudolf 3—, Valeria Muntean 2—, Muntean 1—, Pușcaș 1—, Dragoș 1—, Catarina Pop 2—, Virginia Chețian 2—, Silv. Suluțiu 1—, Elena Hossu 1—, Eisikovits Herman 1—, Iuliu Bartoc 2—, Victor Precup 2—, Frații Ieneșel 2—, Ștefan Nyerges 2—, F. Kampf 3—, Rosa Solomon 2—, Virginia Precup 3—, Ana Pepelovits 4—, Berta Solomon 2—, G. Muntean 2—, Leni Muntean 1—, Dr. Cornel Ordace 2—, Eugenia Pop 1—, Gavril Precup 5—, V. Pop 3—, I. F. Negruțiu 5—, Chivuța Negruțiu 2—, George Vintilă 2—, O. B. 2—, Victoria Ungurean 2—, Elena Pop 2—, Văd. Ana Pop prot. 1—, A. Deac 7—, Ida Csato 2—, Leontina Ciura 3—, V. Bindea 1—, I. Mircea 2—, Carol Nagy 2—, N. N. 1—, Basil Turcu 2—, Nicolae Baciu 2—, Toma Coldea —40, Georgiu Bărbat 5—, Silvia Băgăian 1—, Radeș 2—, I. Maniu 6—, Onoriu Savu 2—, Teresia Crăciun 2—, Romulus Crăciun 1—, Dr. Solomon 3—, Teologii (colectă) 3-14, Elena Bozdoc 1—, Nicolae Pop, preot Băița 10—, Emil F. Negruțiu 3 coroane.

Tisza la Arad. Contele Tisza a fost la Arad în mijlocul alegătorilor săi. Episcopul Papp l-a invitat la o masă festivă, la care a mai luat parte fruntașii oficiilor și confesiunilor. La salutul gazdei, contele Tisza a răspuns, repetind goalele frase despre împăcarea cu Românii. N-a spus nimic nou, și n-a încălzit pe nime. A uitat se vede măritul conte povăța ce i-a dat-o Episcopul Orăzii: Pacea cu Românii nu se poate face decât pe baza programului partidului național. Vreme pierdută!

Distincțiune. Ferdinand Reckendorfer, directorul producătorilor de vin din Austria-de-jos a cercetat în vara trecută școala de altoi de viță de vie americană alui Frideric Caspari din Medgyes (com. Nagyküküllő) și a vizitat pepinieria de viță americană, exprimându-și lauda asupra stării eminente a plantațiunii; în deosebi și-a exprimat recunoștința, că școala de altoi neasemănat de frumoasă este; cu toate că în întreagă Europa a pășit în mare măsură peronospora, aici în plantațiuni, *nici urmă de pagube de peronospora* nu s'au putut observa. Starea eminentă a numitei plantațiuni, este recunoscută și prin aceea, s'a făcut o comandă mai mare pe seama unui comitet regnicolar din Austria-de-jos. Nu putem întârziă a atrage atențiunea vierilor noștri asupra recunoștinții numitului specialist străin, și fără îndoială, că și indigenii vor fi mai bine serviți în pepinieria lui Frideric Caspari din Medgyes.

Partea literară.

CRUCIAȚII.

Roman istoric din veacul al XV.
după Henryk Sienkiewicz.

(Continuare).

3

Principesa răspuse surizând:

— Ne-am abătut aici, ca să ne odihnim până în zori, iar dimineață mergem mai departe către Cracovia. Până acum am dormit mai mult ziua și am călătorit noaptea pe răcoare. Când am sosit aci, eră timpul cântatului cocoșilor și n-am voit să trezim pe călugării cu frica lui Dumnezeu, ei am rămas aici cu societatea aceea, a cărei membrii doreau mai mult cântarea și jocul.

Și după ce răspunsul nu l-a satisfăcut pe deplin, principesa continuă:

— Acum rămânem aici, cântăm și povestim până la dimineață, când vom merge în claustru, ca să ascultăm sfânta misă și cu ajutorul lui Dumnezeu să ne continuăm calea mai departe.

— Misa o vom celebra pentru sănătatea principesei și a principelui — răspuse călugărul.

— Soțul meu, principele, va sosi aici numai peste vre-o patru-cinci zile.

— Atotputernicul Dumnezeu și celor cari nu sunt de față le poate da din belșugul său. Și dacă nu ne-ai onorat cu persoana înaltă a principesei Voăstre, atunci să ne da-Ți voie, ca din vinul și alte bunătăți de cari dispunem, să Vă stăm la dispoziție.

— Acestea le primim cu mulțumită răspuse principesa.

După ce s'a depărtat călugărul principesa zise:

— Danusia! Urcă-te repede pe bancă și ne desfătează cu cântecul, pe care l-ai învățat în Zator.

Doi din însoțitorii principesei aduseră numai decât o bancă pe care o așezară în mijlocul salei; cei doi studenți cu citera să așezară pe celea două capete ale băncii, iar fata, care ținea în mână lyra de aramă se așeză între ei. — Cu o cunună de flori pe cap, și cu părul despletit, ce-i atârna pe umeri, eră îmbrăcată într'o haină albastră, ce să lipia bine de trup și purtă nește încălțame roșii. — Eră așa de frumoasă și atrăgătoare, ca ingerii pictați pe altare, aveă o față zimbătoare și să vedea, că eră obișnuită să cânte în societatea principesei.

— Cântă Danusie! strigau toți din toate părțile.

Tinăra fată își acordă lira, capul și-l ridică sus, ca pasărelele când încep să cânte închisă ochii și apoi începă lin, auzindu-se glasul ei de argint:

Aș vrea să fiu o turturică

Cei doi studenți o acompaniau, unul cu citera și celalalt cu o liră mai mare; iar principesa, căreia îi plăcea mult cântul, își întorcea privirea când într'o parte, când într'alta... Și fetița cântă mai departe, cu glasul ei dulce de pasăre, curat ca glasul filomelei, într'o dimineață frumoasă de primăvară.

Cei doi studenți o acompaniau mereu. — Zbyszko Bogdaniec, dat din tinerețe cu lupta și cu viața și obiceiurile cavaleresti n-a văzut nicicând o scenă ca aceasta și chiar pentru aceea, la început privi la fată mirat, iar la urmă întrebă pe unul din suita principesei:

— Cine-i fata asta?

— Una dintre fetele de curte a reginei. Avem cântăreți destui, dar principesa iubește mai mult pe fetița ce o vezi.

— Bine face, căci fetița aceasta e un adevărat inger. Din ce o privesc mai mult aș privi-o mai mult, Cum o cheamă?

— Dar nu știi? O cheamă Danusia! E' fca lui Jurand, puternicul conte din Spichov.

— Ah, așa o ființă, ochiu de om nu cred să fi văzut nicicând!

— O și iubesc toți, nu numai pentru cântecul ei, ci și pentru că e frumoasă și draguță.

— Și cine-i cavalerul ei?

— Nimenea. Doară e numai copilă! Danusia cu cântarea ei întrerupse conversația. Zbyszko iarăși privi la fată, a cărei păr și față strălucia în lumina lămpii și a razelor de lună, ce străbăteau pe fereastră în lăuntru. — Din ce o privi mai bine i-se părea, că frumuseța asta a mai văzut-o cândva dar nu-și aducea aminte unde: în vis s'au în vre-o biserică din Cracovia.

Și iarăși întrebă pe cavalerul din suita principesei:

— Locuște în curțile voăstre?

— Mamă-sa e din Lituania, din patria principesei Anna Danuta, care o iubia foarte mult și o mărită după contele Jurand din Spichov. Ea încă iubea mult pe principesa și la dorința ei îi puse numele: Anna Danuta. — Cu cinci ani mai înainte, când germăni năvăliră la noi în Zlotorja, mama micuței Danuta muri de spaimă. De atunci o luă la sine și o crescă principesa. Tatăl ei de malteori vine la curte și o cercetează și îi crește inima de bucurie, când vede cât de bine îi merge fetei lui, pe care principesa o luă sub îngrijirea sa. De câteori privește la Danusia își aduce aminte de soția lui moartă, plângea cu amar și să cugetă cum ar putea să-și răsbune asupra cavalerilor cruciați, cari îi nimiciră fericirea. În toată Mazovia n-a fost nimenea, care să-și fi iubit soția ca dânsul.

Ochii lui Zbyszko se înflăcărară, vinele dela tâmpile se umflară și cu glas înăbușit întrebă:

— Așadar pe mama ei au omorât-o cavalerii germăni?

— Cum vrei — și da și ba. A murit de spaimă. Cu cinci ani mai înainte eră liniște în țară, nimenea nu se cugetă la război și fiecare eră liniștit în calea lui. — Contele eră pe drum către Zlotorja, unde voiă să-și ridice un castel. — Eră însoțit numai de suita lui, și în zi de pace. Germăni fără nici o cauză l-au declarat război. Au disconsiderat jurământul, și-au bătut joc de bunătatea lui Dumnezeu, și și-au uitat, că antecesorii contelui de Spichov, au fost binefăcătorii cavalerilor germăni. Ba, l-au prins și legându-l l-au așezat pe cal, iar pe oamenii din suita lui i-au decapitat pe toți. Contele

Jurand a stat prins multă vreme. Cruciații îi eliberară numai după ce regele Vladislau îi amenință cu rezbél. În rezbél muri și mama Danusiei.

— Și tu ai fost acolo?

— Numele meu e Niclae Obuch Dlugolasi. Am fost în lupta aceea, care mai bine zis a fost un măcel. Am văzut pe un cruciat, că voiă să lege pe mama Danusiei de șaua calului și să o târâie după el, dar biata femeie muri pe loc de frică. Și eu am căpatat una cu barda, să vede și acum.

Și-și arată rana lungă și sângeroasă ce o primi-se la cap.

Apoi urmă o pauză scurtă. Zbyszko să uită iar la Danusia și întrebă de nou:

— Tu zici, că fetișoara asta nu-și are cavalerul?

Dar n-a așteptat răspunsul, căci în momentul acela s'a terminat cântarea. Studentul ce ținea lira în mână se ridică de pe cornul băncii, pe care eră și Danusia, și banca eră cât p'aci să se răstoarne cu Danusia cu tot, dar Zbyszko sări repede, ca o mătă sălbatică și prinse pe Danusia în brață.

Principesa, la început țipă apoi zise surizând:

— Danusia, acesta va fi cavalerul tău! Te salut cavaler, și te rog redă-ne pe draguța noastră cântăreață.

Unii cavaleri, din suita principesei aruncară o privire jalusă asupra lui Zbyszko, pentru că dase ajutor Danusiei.

Zbyszko, cu Danusia în brațe s'a apropiat de principesa. — Tinăra cântăreață cu o mână se ținea strâns de grumazul lui Zbyszko, iar în cealaltă ținea lira, temându-să să nu o sfărâme. Deși să vedea, că s'a spăriat, totuși aveă o privire zimbătoare.

Când tinărul cavaler ajunse în fața principesei, depuse pe Danusia, în genunchii și începă a vorbi cu mândrie:

— Fie după voia ta nobilă principesă! E vremea, ca tinăra cântăreață să-și aleagă pe cavalerul său, iar eu încă să-mi aleg pe stăpâna sufletului meu. E vremea să-mi caut și eu pe frumoasa după care mă doresc de mult timp. Cu permisiunea Ta, o depun din brață, dar i-Ți jur, că în toate zilele vieții mele îi voi fi credincios.

Principesa stătă, la început uimită nu atât pentru vorbele lui Zbyszko, ci mai mult din motivul că totul s'a întâmplat așa repede și pe neașteptate. Și deși în Mazovia n-a fost nicicând datina, ca un cavaler să se declare în fața mai multora alesei sale, cu toate acestea, acum așa s'a întâmplat, și de aici încolo, acest obicei s'a repetat mai des — Principesa, auzise multe declarații de felul acesta în curtea tatălui său, unde orice datină adusă din apusul cult, o priviau ca lege obligatoare și ca pildă vrednică de urmat; pentru aceea purtarea lui Zbyszko n-a ofenzat nici pe principesa, nici pe Danusia. — Din contră principesa eră veselă, că privirea și inima cavalerului să, alipiau tot mai mult de Danusia. Întorcându-se către tinăra fată îi zise cu dragoste:

— Danușcă, Danușcă! Dl primești să fie cavalerul tău?

(Va urmă).

FOCUL SACRU.

Legendă din Siena veche, de I. Jørgensen.

Trad. de Ioan Popu.

(Continuare).

Astfel a vorbit Colombini acestei copile. I-a explicat cum Dumnezeu l-a condus pe calea aceasta, ce acum o percurge; cum niciodată nu s'a indoit, că doar ar avea și altă chiasmă. Acum însă simțeste, că i-se apropie sfârșitul și trebuie să-și desăvârșească opera. Papa Urban chiar se reîntoarce dela Avignon în Italia, și îi va ruga să-i aproabe ordul.

Căci precum lângă sfântul Benedict a stat sfânta Scholastica, lângă sfântul Francisc sfânta Clara; precum călugărițele benedictine lucrau pe lângă călugării benedictini și clarisele pe lângă franciscani, așa voia și Giovanni Colombini ca pe lângă ordul bărbaților să întemeieze și un ord de femei.

— Precum femeile din Vitania s'au rugat pentru apostoli, precum Maria s'a rugat pentru Marta, precum Moise cu mâinile ridicate s'a rugat pentru luptătorul Iosue, chiar așa și voi surorile Isusianilor să lucrați și să vă rugați în biserică și acasă pentru frații, cari pribegesc preste tot locul predicând și învățând! Acesta e visul meu cel mai plăcut și tu Catarina ești chemată să-l îndeplinești!

Astfel a vorbit Colombini. Iar Catarina să părea, că se află în mijlocul unui deșert extins, unde încă nicicând n-a mai fost... În suflet i-s'a furișat un simțământ cu totul străin. De ceace mai înainte a spus cu atâta tărie, acum abia își aducea aminte. Și nu se mai putea mânia pe Colombini...

Sufletul ei a început să se schimbe și să facă loc altei Catarina.

S'a cugetat, că este o lume, mai înaltă decât aceasta în care până acum a trăit, și ea are chiasmă pentru aceea și că sfințenia e mai presus decât cinstea, nevinovăția și curățenia... Credea, că Colombini o așteaptă cu brațele deschise la poarta vieții celei nouă.

Și multă vreme a stat acolo Catarina Colombini... Se simțea așa de liniștită, ca și când s'ar afla în mijlocul raiului, iar sufletul i-ar atârna deasupra unei afunzimi curate ca și cristalul...

În urmă se desmetește. Vede pe Giovanni, privind uimit la ea, se părea, că așteaptă ceva răspuns.

— O Giovanni — strigă tânăra fată — ce s'a întâmplat? Unde sunt? Și cine sunt eu? Nici eu nu mă mai cunosc? Mai înainte ți-am contrazis, acum însă nu pot să zic, decât: Fie voia ta! Cu puțin înainte era seară, iar acum aud ciripitul pasărilor, și la răsărit se ivesc zorile zilei.

— O Catarina — zice Giovanni — astfel trece vremea conversând cu Dumnezeu. Și acum vezi nu s'a gătat oleul din candelă!

X.

Papa Urban al V-lea se reîntoarce dela Avignon în Italia.

Cardinalul Alborno, iarăși a recăstigat statul papal și acum trimite înaintea papei, care încărcate cu tot felul de bogății. În Maiu, anul 1367, corabia ce aducea pe papa, pleacă din portul Marseille spre Genua, pe lângă Corneto de-a dreptul la portul ce era mai aproape de Viterbo, locuința de vară a papei.

Corneto este așezat pe o stâncă, nu departe de mare. Iar între oraș și marea Mediterană să află un șes acoperit cu iarbă. Aici, într-o dimineață din Innie, fiecare se pregătea să primească pe papa. Pe țărmul mării au ridicat o mulțime de corturi, pe vârful cărora fălăiau steagurile de mătasă, iar în mare au zidit un pod puternic, de care trebuiau să lege galerele corăbiilor.

La capotul podului se află Giovanni Colombini, Francesco și învățăceii lor. Priviau la luciul mării, în care se oglindeau razele strălucitoare ale soarelui de dimineață. Din când în când mai venia și câte un domn îmbrăcat mai elegant și privia în acea direcțiune. Mulțimea tot creștea. Vre-o câte-va orașe din Italia au trimis chiar și deputațiuni, să primească pe papa. Acolo erau și trimișii Sienei, Colombini și Vincenti îi cunoșteau, oarecândva împreună au cărmuit orașul...

Soarele se ridicase binișor pe cer. Marea era foarte liniștită. Toți așteptau cu încordare... Deodată Siena Bianco strigă, că la miez-noapte vede ceva. Erau corăbiile papei...

Lumea începe să se miște. Patru bărbați, cu un baldachin sub care avea să vină papa se apropie de pod. N-au lăsat pe nime să vină pe pod. Singur Colombini și Vincenti au putut să rămână la capătul podului de două părți, ca și garda de onoare a lui Urban. Erau îmbrăcați în veșminte de sărbătoare, în mâni cu ramuri, iar pe cap cu cununii de oliv. Doar cel care venia era principele păcii, și astfel trebuia întâmpinat cu ramuri de oliv. Preste șezzeci de ani a fost papa departe de Italia. Și în vremea aceasta certele interne au nimicit țara cu totul. De aceea trebuiau să urmeze vremuri nouă, vremuri de pace, vremurile ramurilor de oliv...

Corabiile se apropie de Corneto. Încă un moment și galerele vor fi legate de pod. În Corneto trag clopotele. Pe țărmul mării oamenii se imbulzese să vadă pe Papa, și până departe, sunt tot numai capete de oameni.

În urmă sosește. Peste pod să aștern tapete de mătasă. Mai întâi apare suita papei, garda de onoare franceză, curtenii și cardinalii francezi pe cari îi puteai cunoaște ușor de pe trăsăturile vestejite ale feței... În urmă vine însuși Sfinția Sa papa benedictinul simplu Guillaume Grimoard de Grisac, care și acum mai purtă veștmântul negru al ordului său, sub îmbrăcămintea papală de mătasă...

Abia a apărut și Isusianii au și început să arunce ramuri de oliv, să se desbrace de vestminte, să le aștearnă înaintea lui și să strige:

— Să fie laudat Isus Hristos! Trăiască Sfinția Sa Părintele nostru! Trăiască Urban!

Și strigătul se răspândește peste tot locul; oamenii își ridică mâinile, scot săbiile, fălăie steagurile iar în Corneto așa sunau clopotele, încât să părea, că vreau să sboare din turn...

Papa privește zimbând, cu ochii plini de lacrimi. Nu să așteptă să aibă în Italia așa o primire...

Și când mai întâi pășeste pe pământul Italiei, garda de onoare de aici nu i-o formează cavaleri și signiori republicani, nici bărbați nobili și avuți îmbrăcați în vestminte scumpe și cu lanțuri de aur, nu, ci Italia trimite înaintea lui o ceată de săraci...

Îmbrăcați în reverențele lor vechi și desculți, Isusianii se simțiau foarte fericiți că pot să întimpine pe Papa. Aruncau ramuri de oliv strigau, se plecau înaintea lui și îi cereau binecuvântarea...

Din Franția și până aici, suita locuitorului lui Hristos au format-o știința înțelepciunea, superbia și rafinăria; Italia însă l-a primit cu o simplitate și sărăcie apostolică.

Și oare ce primire era mai vrednică pentru papa și Italia?

Urban se apropie de Giovanni și Francesco și îi întrebă cine sunt?

Colombini privește așa de vesel la următorul sf. Petru și zice:

— Suntem săracii lui Isus Hristos și voim să fim și săracii papei!

Urban mulțumit cu răspunsul, îi zice bătrânului neguțator:

— Fie după cuvântul tău! Vestește peste tot locul că sunteți săracii lui Hristos și aveți drept să vă numiți așa!

Iar când Urban și-a ridicat dreapta să-i binecuvinteze, toți au început să strige:

— Trăiască Isus Hristos! Trăiască Urban!

(Va urma).

Bibliografie.

A apărut:

Albumul Bunea legat artistic. Toată presa dela noi și din Regat a avut cuvinte calde despre albumul alcătuit de Clericii noștri în amintirea regretatului canonic Bunea. Intr'adevăr o carte alcătuită cu atâta grije și simț, într'o execuție așa de splendidă — n-a apărut alta la noi — nici peste munți — în cursul anului trecut. Memoria marelui Bunea a fost servită în chip demn, și vrednic. Este acest album un monument literar, a cărui valoare va crește tot mai mult trecând anii. Și este o adevărată podoabă — pentru ori-ce casă românească. Face cinste și celui mai pretențios salon. În acestea zile un compactor român, dnul *Petru Ilieș*, dela Orăștie, a reușit să deie acestui album a legătură admirabilă. Tablele de carton trase în pânză albă, menită să păstreze înfățișarea originală a cărții, aplicarea norocoasă a copertei pe acestea table, cu încadratură de ornamente presate, apoi călcăiul de piele bordo cu litere aurite cu numele cărții, — toate acestea dau o carte trainică, cu adevărat de o raritate artistică. În chipul acesta Albumul Bunea poate fi o podoabă, care să steie zilnic pe masă, spre cinstea ori-cărei case.

Vestim acestea mai ales din motivul, că mulți dintre On. abonenți ai Albumului îl doreau legat, și acum li-se imbie prilej spre a-l putea avea după dorință. Cei cari îl au deja pot să-l trimită direct la *Orăștie (Szászváros)* la dnul *Petru Ilieș* (55 bani porto recomandat), provocându-se la acestea șire și vor avea legătura pentru 3 Coroane de exemplar. Cine nu are încă Albumul la comandă să se amintească expres dorința de a-l avea legat, costând legătura 3 coroane (+ spesele de porto la Orăștie și înapoi). Legătura se face numai la comandă. A se adresa: „Albumul Bunea“ Seminarul teol., — *Blaj*, (Balázsfalva), sau la *Librăria seminarului*, tot acolo.

Antologionul sau Mineiul tomul I., carele cuprinde în sine slujbele dumnezeștilor sărbători, a Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților de pe lunile: Septemvrie, Octomvrie, Noemvrie și Decemvrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copcii este 32 Coroane.

„Cultura Creștină“ Nr. 2 cu următorul sumar: I. Roșiu: De vorbă în fața Sionului; românesc. — Senior: Importanța lecturii. (II) — Z. Păclisan; Câteva date despre preoții româno-calvini. (I) — N.: Modernizmul. (I) — Dr. Alex. Cziple; Documente privitoare la episcopul Țirca din Maramurăș. — Cronică. — Telefon.

N. Dobrescu. Din Istoria Bisericii române. Secolul al XV-lea. Studiu istoric. București. Tipografia cărților bisericești, 1910. Pagini, 178. 8° mare. Această cea mai nouă carte a distinsului profesor universitar, dela Facultatea teologică din București, este o continuare a unei alte broșuri, apărută în 1906, în care se tractase despre „Intemeierea Mitropoliilor și a celor dintâi mănăstiri din țară“, va să zică istoria Bisericii din Principatele române: secolul al XIV-lea. Lucrarea se va urma treptat, secol de secol, având să cuprindă întreaga istoria bisericească a fraților de peste munți. Autorul utilizează material inedit dela Arhivele statului și dela Academia Română. Atragem luarea aminte a cetitorilor noștri asupra acestei cărți importante. Prețul Lei: 2,50.

Dr. N. Brînzeu. Chestii contemporane. Petroșani. Tipografia Teodor Muntean. 1910. 8°. Pagini 58. Prețul 1 Cor. — Venitul curat e destinat în favorul edificării unei școli noi în Coroeșteni-Vulcan.

Autorul, cunoscut cetitorilor noștri, adună în această broșură o seamă de articole tipărite la noi, în cari tractase cu multă îndemânare chestii de actualitate, referitoare la raportul dintre religie și știință. Chipul vii și nou, în care erau prinse astfel de chestii, intemeiaseră, îndată la început, autorului lor un nume bun, și eră urmărit cu interes. Adunate în mănunchiu acestea articole pot ajunge ușor la îndemâna oricui. Și fac un serviciu ideii pentru care s'au scris. Dăm sumarul: *Raționalismul religios la noi. Știință și credință. Din problemele morale: viața sexuală.* Cartea e închinată memoriei tinărului Pius Janza, un suflet ales, cu al cărui chip luminos se împodobește.

1. Teologia dogmatică fundamentală de Dr. V. Suciu prof.

vol. I. *Apologetica creștină* fco. 5-30

vol. II. *Tradițiunea și Bis.* fco. 5-30

2. Teologia dogmatică Specială.

vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea*

Domnului și Grația. fco. 7-30 cor.

vol. II. *Sacramentele și Eshatologia.* fco. 7-30 cor.

3. Hipnotism și Spiritism 1-50

Preaveneratul Conzistor Arhiepiscopesc a permis să se poată procura aceste cărți din cassele bisericești pentru biblioteci. — Să află de vânzare la Librăria sem. teol. Blaj—Balázsfalva.

Vatra familiară. Indemnuri și sfaturi pentru viața casnică. Cea mai potrivită carte pentru săteni! Cuprinde sfaturi creștinești și în o foarte frumoasă limbă populară. E editată de societatea de lectură a Clericilor din Seminarul Blajului. Se află de vânzare la oricare Librărie românească. Prețul 30 bani.

Mângâierea creștinului. Am onoarea a aduce la cunoștință Veneratului Cler român, că din cartea de rugăciuni, ce poartă titlul de mai sus, nu mai am decât trei feluri de legături, și anume: a) un exemplar legat acasă în Oradea-mare costă 1 cor., iar cu posta 1 cor. 24 fil.; al unsprezecelea exemplar îl dau gratuit, pentru 10 cor. 76 fileri trimiși cu mandat postal spedez cu exped. rec. 11 exemplare. Spedarea cu rambursă costă mai mult; — b) legătură în piele de chagrin neagră cu cruce aurită, cu foi aurite, în toc; un exemplar cu sped. rec. 4 cor. 30 fileri, — c) leg. în imitație de os (albă) cu cruce frumoasă împodobită cu decorațiune de aur și mărgăritar și cu pictură de flori artistică, cu foi aurite și toc, un ex. cu sped. recerută costă 6 cor. 30 fileri. — Iară din **Cuvântările bisericești** după oratorul Massillon, traduse de subscrișul din tomul I. numai *fourte puține exemplare* mai am; din tomul II. am destule. Prețul ambelor tomuri cu sped. rec. 6 cor.; prețul tomului I. ori II. deosebit 4 coroane. — Comandele sunt a se adresa la: *Ioan Senț*, protopop gr.-cat. în Nagyvárad Sztaroveszky utca nr. 6.

Dr. Iuliu Flórian: **Credința ostașului.** rugăciuni și învățături folositoare pentru ostași. Păr. capelan militar face un neprețuit serviciu tinerilor noștri țărani, cari sunt înrolați, când cearcă să-i țină în frica Domnului și să-i apere de ispitele celui rău, jucându-le în mână o cărticică de rugăciuni anumit compusă pentru ei. Cărticica frumos tipărită la „Carmen“ în Cluj, cu peste 100 pag. costă numai 20 fil.+5 fil. porto. și se pot comandă dela autor din Cluj, Szent-egyház u. 21.

Doctorul de casă

sau

Dicționarul sănătății,

împodobit cu 315 chipuri, de Dr. Vasile Bianu. Tractează despre structura și funcțiunile organelor omului. Medicina uzuală și de urgență vindecă tot felul de boale, accidente, otrăviri, asfixii, epidemii, contagiuni, microbi, nevrose, ipnotism, medicamente, plante medicinale, pansamente, igiena generală, alimente de beuturi, locuințe, îmbrăcăminte, igiena preventivă, igiena etăților și profesiunilor, igiena curativă, igiena simțurilor, igiena orașelor și satelor, ape minerale, idroterapie, băi, electricitate, exerciții, gimnastică etc.

E indispensabil pentru fiecare casă. — Costă 14 cor. franco.

Carte de cetire maghiară pentru clasele: V. și VI. a școlii primare cu limba de propunere română, de *Ioan F. Negruțiu* și *Petru Ungurean*. Carte aprobată pentru școlile primare prin ordinul ministerial Nr. 95,421—1910.

ALBUMUL BUNEA

în o minunată execuție tehnică și cu un cuprins bogat de peste 200 pagini.

E admirabilă coperta în mai multe culori, după originalul pictorului nostru **F. C. Domșa**. Urmează, numai decât la început portretul cel din urmă al canonicului Bunea în patru culori. Și alte peste 20 clișee, apoi capete artistice, suplimente, etc. Textul se împarte în următoarele mari capitole:

I. Moartea.

II. Jalea neamului.

III. Funerariu

IV. Postum.

V. Epilog.

Este o carte vrednică de memoria marei noastre Bunea.

Se vinde în folosul ridicării unui mausoleu la groapa meritatului bărbat al bisericii și neamului.

Prețul unui exemplar, pentru abonați: 6 cor., pentru neabonați 7 cor.

NOTĂ: Pentru ușurarea administrației, abonaților se trimite cu rambursă. Aceia dintre stimați abonați, cari ar dori să nu li-se ramburseze, sunt rugați să anticipe prețul de 6 coroane + 55 bani taxă de porto și recomandare!

Comandele se pot face la

Adresa: **Albumul Bunea — Blaj-Balázsfalva sau Librăria semin.**

Ministerul r. Ung. de culte și instrucțiune publică prin ordinul său din 15 Ianuarie 1910 Nr. 144113—1909 a aprobat:

1. **Orarul general și particular pentru școlile primare cu 1, 2 și 3 învățători.**

2. **Planul de învățământ și îndreptarul metodic.** pentru școlile primare din Provincia Metropolitană gr.-cat. de Gyulafehérvár-Fogarás—Alba-Iulia și Făgăraș. Aprobat din Conferința Episcopescă, ținută în 7 Septemvrie st. n. 1909 Nr. 6693 Balázsfalva 1909. Tipografia Seminarului teologic gr.-cat. — Opul întreg 4 cor.

Orarul se vinde:

Pentru școlile cu un învățător	1-80
„ „ „ doi	1-20
„ „ „ trei	1-60

plus 20 fil. porto pentru fiecare.

La comandă să se spună apriat, că se dorește un orar pentru școala cu un învățător, ori cu mai mulți învățători — Altcum se trimite întregă colecția, ce costă 2-30 cor. franco.

Atragem atențiunea oficiilor protopopești și parohiale, precum și-a învățătorilor noștri din Arhidieceza de Gyulafehérvár-Fogarás—Alba-Iulia și Făgăraș, dieceza Szamosujvár Gherlei, Nagyvárad—Orășii mari și din dieceza Lugos—Lugoșului asupra hotărării conferinței Episcopicești din 7 Septemvrie 1909. Nr. 6693; prin care atât *Orarul*, cât și *Planul de învățământ și îndreptarul metodic* sunt obligatoare pentru toți.

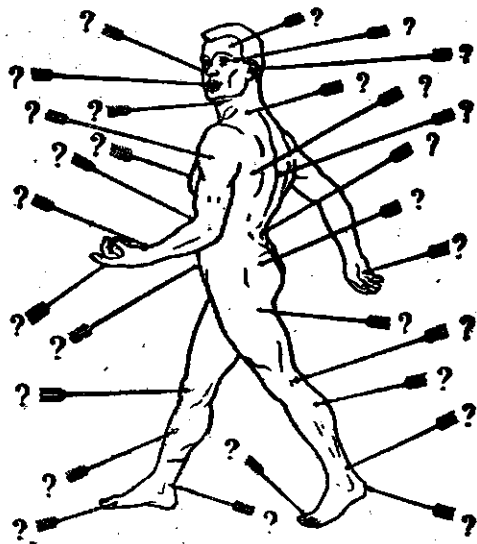
Comandele se pot face la **Tipografia Seminarială.**

Proprietar-editor: **Aurel C. Domșa**

Redactor responz.: **Augustin Gruția**

Te săgetează?

(Ai dureri?)

Folosește Elsafluidul lui Feller și Elsa-hapurile lui Feller, a căror singur producător este EUGEN V. FELLER, farmacist de curte, Stubica, Centrale Nr. 122 (Zágrábnye)

I. Elsafluidul lui Feller e, după experiențele noastre, liniștitor de dureri, vindecător, încetează durerile; repede și sigur vindecă: reumă (spure), slăbire de nervi, junghiuri în coaste, influența, dureri de cap, de dinți, de spate, amorteală, durere de ochi, migrenă, și multe alte morburii aceluși nomenite! Fluidul Elsa al lui Feller e folosit cu efect fără păreche la răgușală, catar, dureri de piept și gât, și morburii prevenite din curent ori răceală. Veritabil e numai dacă pe sticlă este numele „Feller”. 12 sticle mici sau 6 duple ori 2 speciale, K. 5, franco.

II. Mai departe dorim a Vă aduce la cunoștință, că lumea folosește cu efect distins și sigur Elsa-hapurile-Rebarbara purgative alui Feller, contra durerilor de stomac, sgârșiri, lipsă de poftă, arsuri de fier, greață, amețală, răgăeli, haemoroide și alte conturbări de mistuire. — 6 cutii franco cu 4 coroane. — Să ne ferim însă de imitațiuni și la comanda să adresăm acurat așa: (92) 13-30

Eugen V. Feller, apotecar
Stubica Centrale 122 (comit. Zágrab).

(82) 17-20

Birou de informații.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincie, m'am hotărât să deschid în Budapesta un

Birou de informație și

□ **Agentură românească.** □

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză, dau în restimp de 2-3 zile ori și cui, rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog realizarea favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comerciale, și comande.

Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate.

La aviz aștept la gară.

L. Olariu,

Budapest, Lajos-utca 141 III/19.

Cultivătorii de vii

cari doresc să-și replanteze viile cu cele mai bune soiuri de struguri, — atât pentru vin cât și pentru desert, — cari dau recoaltă abundentă și se coc foarte de timpuriu, — aceia să se adreseze cu toată încrederea proprietarului

EMIL VLASSA

Szancsal p. Balázsfalva.

Tot acolo se află de vânzare sămânță de trifoi și luțernă — prima calitate — de asemenea sămânțuri din tot soiul de legume (zarzavaturi), așa: morcovi, pătrânjei șalată, ardei, porodici etc. (11) 1-5

==== **Serviciu prompt** =====
==== **Prețuri moderate.** =====

AVIZ!

Am onoare a aduce la cunoștința P. T. Public din loc și jur, că începând cu 1-a Ianuarie n. 1911 am preluat Hotelul „La Strugure” din strada mică.

Beuturi bune și ieftine.

Culină bine asortată, mâncări gustoase, cu prețuri moderate.

Odăi pentru oaspeți.

Serviciu prompt.

Rugându-mă de binevoitorul sprijin, semnez

Blaj, Ianuarie 1911.

(12) 1-5 cu distinsă stimă

Ioan Martin,

proprietarul Hotelului „La Strugure”.

Concurs.

Senatul scolastic confesional gr. cat. din Prislop (Ióháza u. p. Nagy-Somkut) publica licitarea minuendă pentru darea în întreprindere a școlii confesionale gr. cat. din loc carea se va ține în în 19 Februarie a. c. la 2 ore p. m. în localul școlii vechi din Prislop. Prețul de strigare 12,000 cor. adică douăsprezece mii coroane. Orice informații sunt a se cere dela oficiul parohial gr. cat. local.

Din ședința senatului școlar conf. gr. cat. ținută în Prislop la 22 Ianuarie 1911. (13) 1-1

Vasile Birle,
preot.

Onuc Birle,
curator I.

Un admirabil tablou după originalul marelui pictor *Obedeanu* reprezentând pe:

MIHAI-VITEAZUL

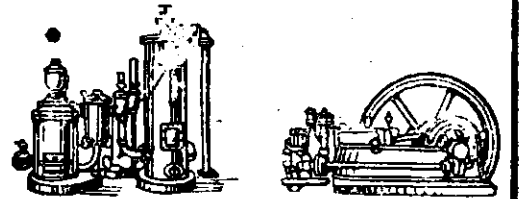
Cel mai războinic voevod, ne pare din arest tablou cu o putere de sugestie extraordinară. Se află de vânzare la Librăria sem. teol. gr. cat. din Blaj. — Prețul tabloului cor. 150 fil.

Kalmár & Engel

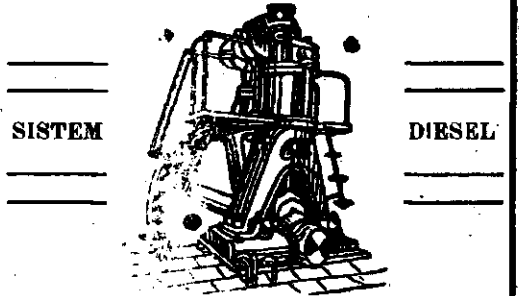
fabrică de mașini și motoară

Depozit și birou: V., Lipótring 22. || Fabrică: VI., Úteggasse 19. BUDAPEST

Renumit! Original! „Benz”!

Motor-Sugător de gaz — Mânarea cea mai ieftină din prezent. „Benz”-Motor cu oleiu crud.

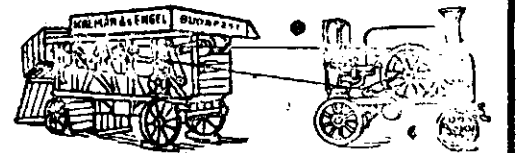

SISTEM

DIESEL

Recunoscut cel mai bun fabricat.

Recomandă garniturile sale de imblătit, Locomobile cu Benzin, cari sunt construcțiunea cea mai simplă.

Garanție deplină. Condițiuni de plată favorabile. Preliminare de prețuri și Prețurento gratis și franco (101) 8-26

THE CAMPBELL

renumita firmă engleză de Motoare livrează celea mai bineconstruite și durabile

□ **Motoare și Locomobile** □

cu Benzin,
Oleiu crud,
Gaz și Sugător de gaz.

Mânarea cea mai ieftină, mai sigură și mai neconturbată.

Prețuri echitabile. Condițiuni de plată favorabile. Garanția în toate privințele.

Reprezentant general:

Korányi Victor BUDAPEST, VI., Liszt Ferencz-tér Nr. 9.

Telefon 64-64. (80) 18-26

Muschong. Băile Buzias
Phönix apă minerală de **Buzias**

SCUTITĂ DE BACTERII

apă minerală naturală

RECREAZA-VINDECĂ. RECREAZĂ-VINDECĂ

S'a dovedit de cea mai cu efect contra morburilor de rărunchiu, de beșică, contra catarului cronic de rărunchiu, contra formării nisipului și a petri în beșica de apă.

Recomandată de medici.

Depozitul principal e la Gelb I. Blaj.

(36) 19-?

Prima pepinerie de viță de vie pe
Târnavă.

Proprietar: **Frideric Caspari**

Medgyes Nr. 47 (Nagy-Küküllő megye)

De ani recunoscută ca prima și cea mai deamnă de încredere și mai bogată în specialități de viță de vie, livrează:

Altoi de viță

americană cu și fără rădăcini în diferite specialități, **se garantează veritabilitatea speciei.**

Binevoii a cere prețurent ilustrat!

În prețurent se află **epistole de recunoștință** din toate părțile Țării; de aceea fiecare proprietar de vie, înainte de a-și face comanda, poate să se asigure de la cunoscuți, verbal sau în scris, despre **vredeția de încredere necondiționată a sus amintitei pepinerii.**

(99) 10-20

CONTRA

TUSEI

răgușelei, catarului, flegmei și tusei mătărești nu cumpărați altceva decât gustoasele

Caramelle pectorale

de alui **Kaiser** cu „*trei brazi*“

5900 atestate de la medici și privați garantează pentru succesul sigur.

Pachete cu 20 fl. și cu 40 fleri; cutie cu 60 fleri se află la: **Carol Schieszl** farmacist Blaj.

(93) 11-22

Concurs.

Pentru edificarea școlii gr.-cat. din Drag comitatul Cojocnei p. u. Hidalmás, prin aceasta se reaceară toți întreprinzătorii să-și înainteze ofertele în scris însoțite de cautiunea de 700 coroane la oficiul parohial gr.-cat. cel mult până în 19 Febr. st. n. 1911.

Planul pentru zidire și preliminarul de spese aprobate de Preaveneratul Consistor de Gherla se pot vedea la oficiul parohial greco-catolic din Drag.

Drag, la 12 Ianuarie 1911.

Simeon Pop.
paroh gr.-cat

Izidor Mitre,
curator prim.

(7) 3-8

Picurile de stomac ale lui BRÁDY

provăzute cu marca de scutință: Vergură Maria de Mariaczell, în decurs de 80 de ani într'atât s'au răspândit încât nici într'o casă nu pot lipsi. Cu neajuns efect se folosesc aceste picuri în contra stricării stomacului, a arsurii de stomac, a incuierii scaunului, sgârșciului de stomac și cap, a vomării, insomniei, anemiei ș. a.

Se află de vânzare în toate farmaciile: 1 sticlă mare cor. 1'60 sticlă mică 90 fl. Pentru 6 sticle Cor. 5'40, 3 sticle mari Cor. 4'80 dacă se trimit banii înainte, le speează franco: farmacia **BRÁDY K.** a „Magyar Királyhöz“ Bécs I., Fleischmarkt 2., Depot 5.

Să fim atenți la marca de scutință, care reprezintă pe Vergură Maria de Mariaczell, precum și la pachetarea roșie și a subscrierii care este copia celei de pe chipul aci alăturat
(8) 4-25

A apărut: **Elemi Népiskola Értésítő könyvecske** — Indice pentru școlile populare primare. Costă leg. 30 fl. + 10 fl. porto

Se află de vânzare la Librăria seminarului teologic greco-catolic din Blaj—Balázsfalva.

În Librăria Seminarului teologic gr.-cat. din Blaj se află de vânzare **Calendarul „Minervei“** cu 1 cor. 25 fl. + 20 fl. porto postal.

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

==== SIBIU ====

Strada Cisnădiei 5. Strada Cisnădiei 5.
recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termin fix; asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1909	K.	4,831,168 13
Capitale asigurate pe viață achitate		4,571,035 51
Starca asigurarilor cu sfârșitul anului 1909	foc	112,045 412 =
	vieată	10,847,182 =
Fonduri de întemeiere și de rezervă		2,309,387 =

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cerouri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(2) 51-52

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătorii de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

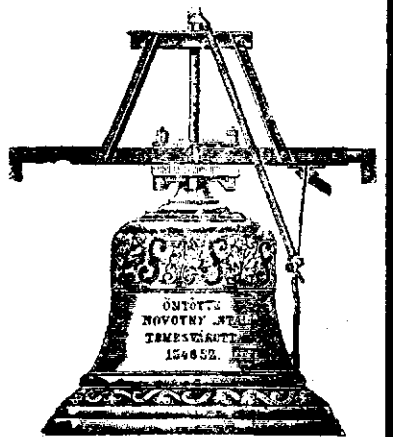
în Timișoara-Fabric

31-52

→ clopotele gaurite ←

de mine inventate și mai de mult ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, și li limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unu clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre fiecare scutitor de fer bătut, de sine stătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustarea de fer bătut — ca și spre turnarea la toate de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.